

MEMÒRIA SOBRE L'ADQUISICIÓ DE TRES ESCULTURES DE L'ARTISTA ISMAEL SMITH, DATADES ENTRE 1905 I 1909

L'empresa Artur Ramon SL, ha ofert al Departament de Cultura les obres següents:

Objecte: Escultura
Títol: *Oració*, Esbós per el Panteó Camps-Nonell del Cementiri de Lloret de Mar
Autor: Ismael Smith i Marí
Datació: Barcelona, 1909
Tècnica: Guix brunyit
Mesures: 91 x 40 x 34 cm

Objecte: Escultura
Títol: *Projecte de llar de foc*
Autor: Ismael Smith i Marí
Datació: 1906
Tècnica: Guix policromat
Mesures: 42 x 31,1 x 17,5 cm

Objecte: Escultura
Títol: *Eva i Adam*, projecte de peu de llum
Autor: Ismael Smith i Marí
Datació: 1905 - 1906
Tècnica: Guix pintat
Mesures: 33,3 x 15,2 x 14,5 cm

Historia i context de l'obra

Les tres escultures objecte d'adquisició són de guix de petit i mig/gran format, provinents del taller de l'artista Ismael Smith i Marí, l'*Oració*, Esbós per el Panteó Camps-Nonell del Cementiri de Lloret de Mar (1909), *Projecte de llar de foc* (1906) i *Eva i Adam*, projecte de peu de llum (1905 -1906), que corresponen a la primera etapa de l'artista, entre 1905 i 1910.

Ismael Smith i Marí (Barcelona, 1886 – White Plains, Nova York, 1972) és un dels artistes catalans més peculiars de finals del modernisme. Al llarg de la seva producció, Smith va destacar en els camps de l'escultura, el dibuix, el disseny de joies i ceràmiques, el gravat, l'ex-librisme i la il·lustració. Com a il·lustrador es va caracteritzar per uns dibuixos irònics, elegants i, a la vegada, bàrbars, plens de sarcasme i, sovint, amb una forta càrrega eròtica i una gran ambigüitat. Després de diverses estades a París, Londres, Madrid, Barcelona, Cerdanyola i Sevilla, el 1919 es va instal·lar definitivament a Nova York on es concentraria en els gravats i els ex-libris. Posteriorment, va abandonar la vida artística per a dedicar-se a l'estudi de la cura del càncer a títol individual i mitjançant tècniques naturistes excèntriques i paracientífiques. Davant d'una conducta irregular i extravagant, i probablement motivat per les acusacions derivades de la seva orientació sexual, el seu germà Francesc el va tancar en un hospital psiquiàtric, on va morir el 1972.

La peça *Oració, Esbós per al Panteó Camps-Nonell de Cementiri de Lloret de Mar*, descriu una mitja figura femenina pràcticament de mida natural, vestida amb un teixit drapejat, amb els braços sobre el pit, el cap alçat i una gran cabellera a manera de perruca. Es correspon a la figura central del panteó Camps-Nonell del cementiri de Lloret. Joan Bassegoda explicava que el panteó va ser encarregat a Gaudí i que ell va derivar l'encàrrec a Smith, per mediació de Josep Pijoan. El guix identificat com a *Orant* es correspon a un esbós per al panteó que va formar part de l'exposició celebrada el 1911 al Fianç català tal i com es documenta a la fotografia conservada al Museu d'Art de Cerdanyola. El seu estat de conservació és bo, només presenta una petita pèrdua a la part frontal de la base.

Iconogràficament segueix el model de l'orant i de la representació en context funerari. Es podria identificar amb la representació de l'ànima que ascendeix o que és engolida pel roser que simbolitzaria la mort. La figura presenta una gran cabellera ornada amb tot detall com una gran perruca sobre un cap que recorda els trets facials de l'artista. Crida l'atenció la sensualitat de l'escultura en un context funerari. És una peça molt rellevant tècnicament i mostra la gran diferència entre el projecte original i aquest model, amb l'obra definitiva endolcida pel picapedrer o el comitent. Tot i que a l'època es va publicar com a tomba d'una noia, no està clar que arribés a tenir aquesta destinació i acabaria sent un panteó familiar. La singularitat de l'obra ha propiciat multitud de llegendes populars sobre la suposada destinatària.

L'obra *Projecte Il·lar de foc* es troba policromada i està composta a partir d'un gran orifici central, tot flanquejat per dues parelles (figura masculina i figura femenina) de personatges populars amb el característic tractament que Smith realitza en aquella etapa per diferenciar els gèneres: una figura masculina més grotesca i brutalista i una de femenina, més clàssica i passiva. Tota la part superior està decorada amb una estilització de fulles i fruits de raïm. Presenta un bon estat de conservació, a la part posterior hi ha uns reforços amb fusta, sense que s'hagi pogut comprovar si són els originals.

Iconogràficament, l'obra és d'una gran singularitat i d'haver-se portat a mida real hagués estat tan inquietant com "En abundància". Crida l'atenció la deformitat de les

mans amenaçadores dels homes i la connotació sexual de la forma de la xemeneia que podria al·ludir a l'anatomia femenina.

Pel que fa a *Adam i Eva, projecte de peu de llum*, correspon a un esbós de disseny de llum conservat al MNAC, donació d'Enrique García-Herráiz i Elizabeth Knapp el 1986. Smith va arribar a realitzar diversos dissenys per a objectes i elements arquitectònics, especialment en el context de col·laboració amb els tallers Serra Fiter, com ara la Jardineria conservada al MNAC i d'altres objectes: gerres, tinter, etc. Destaca l'anatomia dels personatges contraposats que semblen distanciar-se, el masculí presentat d'esquenes i amb un aspecte corpulent i el femení mostrant la part frontal i tapant-se el sexe. Presenta un bon estat de conservació.

Respecte la iconografia, destaca la sensualitat de les figures i, sobretot, la contundència directa de l'anatomia masculina, normalment no visible. L'element vegetal, que aguantaria el llum amb pomes, es podria identificar amb l'arbre i la posició de les figures, oposades i amb l'Eva tapant-se, indicaria el moment de la representació.

L'artista, en abandonar Barcelona, va deixar les peces en una finca propietat del seu amic Manuel Rius i Rius, segon Marqués d'Olèrdola, on van ser localitzades. La galeria Artur Ramon va adquirir els guixos i en va realitzar una sèrie de fosses pòstumes d'algunes peces. El guix era el suport emprat per garantir la pervivència de l'obra quan l'original modelat en fang no estava destinat a ser cuit i, habitualment, es conservava al taller de l'artista. Smith va donar molta rellevància a aquest suport, fins al punt d'arribar a policromar-los directament o a partir de la col·laboració amb altres artistes, com ara Ignacio Zuloaga.

Atès l'interès de les obres, es creu convenient adquirir-les per tal que passin a formar part del fons patrimonial de la Generalitat de Catalunya. L'adquisició compta amb l'informe favorable de la Junta de Qualificació, Valoració i Exportació de Béns del Patrimoni Cultural de Catalunya, així com el seu preu, que es pot considerar del tot raonable.